

PUNCT DE VEDERE
REFERITOR LA BĂNCILE DE RESURSE GENETICE
DIN ROMÂNIA

Trebuie să evidențiez faptul că problema surselor (resurselor) genetice vegetale și animale este una dintre marile probleme mondiale atât în prezent, cât mai ales în viitor.

Această importanță formidabilă a resurselor / surselor genetice este dată de faptul că ele constituie baza de viață pe pământ, fiind surse de hrană pentru o populație în creștere (9,5 – 10,0 miliarde de oameni la nivelul anilor 2050), surse de materii prime pentru diverse industrii, surse/materii prime pentru producția de energie obținută din surse regenerabile. Tot atât de adevărat este faptul că, la nivel internațional, există o luptă formidabilă pentru monopolizarea resurselor genetice fără de care procesul de ameliorare și creare de soiuri, hibrizi, forme cultivate, cu caracteristici și însușiri superioare este imposibil. Demersul pentru a se impune monopol pe aceste formidabile resurse a început încă din anii '90 ai secolului trecut.

La Adunarea Generală FAO de la Roma, în octombrie 1995, a fost depus un Proiect de Rezoluție din partea unor țări bogate, al cărui obiect principal a fost cel de preluare, gestionare și utilizare a resurselor genetice de la nivel global, de câteva state care să le folosească pentru crearea de soiuri și hibrizi care APOI SĂ FIE VÂNDUTE către restul statelor.

Motivația demersului a fost acela că, marea parte a statelor nu au surse financiare pentru a dezvolta sisteme de cercetare în care să se valorifice sursele genetice existente, în timp ce unele state dețin potențialul financiar și științific pentru a putea valorifica toată baza genetică.

Pentru respingerea rezoluției, s-a făcut o mobilizare extraordinară atât în rândul statelor din Centrul și Estul Europei, dar și a celor de pe alte continente. Demersul a fost puternic sprijinit de către Jaques Diouf, Directorul General al FAO, lângă care, pe tot parcursul demersului, s-a aflat și România (Valeriu Tabără – Ministrul Agriculturii și Alimentației, la acea dată). Ce s-a întâmplat ulterior, se vede astăzi, când în anumite domenii de importanță strategică pentru securitatea alimentară materialul biologic de performanță, la nivel mondial, este deținut de câteva firme (țări) de la care toate celelalte trebuie să-l cumpere la prețuri nu mici (de monopol).

România dispune încă de importante surse genetice de mare valoare (de ordinul miliardelor de euro) pe care trebuie să le identifice, evalueze, colecteze și să le conserve. Încă nu este prea târziu. Totul este ca această întreprindere / domeniu să fie înțeles și susținut în a se realiza.

În același timp, atât sursele vegetale, cât și cele animaliere sunt parte componentă a mediului ambiant și baze de îmbunătățire a surselor de hrană pentru omenire.

În același timp trebuie avut în vedere faptul că, resursele genetice create sau cele din flora spontană prezintă o importanță economică formidabilă. Asta pentru că o bogăție de surse genetice avute la dispoziție, garantează că prin ameliorarea clasică sau biotehnologii/inginerii genetice se pot obține soiuri/hibrizi de plante, rase din speciile animaliere performante sub aspect nu numai productiv, dar și prin adaptare la condițiile climatice în schimbare.

În al doilea rând, resursele/sursele genetice de pe teritoriul unei țări se constituie într-un patrimoniu național de mare valoare, ce pot constitui un puternic element de siguranță, dezvoltare economică și siguranță socială.

De acest lucru și-au dat seama o serie de mari cercetători, dar care în demersul lor s-au lovit de neînțelegerea demersului a factorilor de decizie atât de la nivel local, cât mai ales central.

Cu toate acestea, după demersuri și eforturi extraordinare, în România, dr. ing. MIHAI CRISTEA, în anul 1990 a reușit la Suceava (lângă SCDA Suceava) să înființeze **BANCA DE RESURSE GENETICE VEGETALE** care astăzi poartă pe drept numele celui care a realizat-o și așezat-o ÎN REȚEAUA EUROPEANĂ ȘI MONDIALĂ A BĂNCILOR DE GENE, DE CERTĂ VALOARE ȘTIINȚIFICĂ.

Unitatea a fost înființată după mari eforturi și menținută în funcțiune cu eforturi excepționale datorită lipsei acute de surse financiare care să-i susțină structura, funcționarea, dotarea tehnică și campaniile de colectare de surse genetice în plan național și internațional.

Cu toate aceste mari greutateți, BANCA DE RESURSE GENETICE VEGETALE „MIHAI CRISTEA” DE LA SUCEAVA ESTE ASTĂZI O BIJUTERIE A CERCETĂRII AGRICOLE ȘI BIOLOGICE, DAR MAI ALES A ROMÂNIEI. Ce bine ar fi să mai avem în România câteva unități din domeniul științei biologice precum este BANCA DE RESURSE GENETICE VEGETALE „MIHAI CRISTEA” de la Suceava.

Ca cercetător și cadru didactic în învățământul agronomic românesc, timp de peste 45 de ani am văzut multe, am auzit enorm de multe, am asistat (mai ales după 1990) la atitudini curioase față de această instituție de prestigiu național și internațional, mulți din cei care au vorbit și vorbesc fără să aibă habar de domeniu, dar mai ales manifestând o crasă necunoaștere dublată de o rea credință față de această bijuterie de la Suceava – Banca de Resurse Genetice Vegetale „Dr. MIHAI CRISTEA”, aflată în prezent în structura ASAS. Este de știut că nici măcar inițiatorul unei bănci de gene de care în ultimul timp se vorbește foarte mult, nu a avut curiozitatea să viziteze Banca de Resurse Genetice Vegetale „Dr. Mihai Cristea”, dar vorbește / ponegrește această unitate cu realizări deosebite, că ar fi doar un depozit ordinar de semințe și nimic mai mult.

Sunt obligat să-i răspund, și nu numai lui și altora, că Banca de Resurse genetice vegetale este instituție științifică ROMÂNESCĂ de prestigiu.

Nu cred că avem dreptul să vorbim despre ceva ce nu cunoaștem, și cu atât mai mult să ponegrim o instituție științifică care s-a înființat printr-un excepțional efort și se menține la un nivel științific înalt prin profesionalismul unor oameni deosebiți, care nu fac mult zgomot în jurul lor.

Mă întreb cui servește o astfel de atitudine care se transmite și unei părți a opiniei publice neinformate.

În opinia publică se transmit informații false, precum că o Bancă de Resurse Genetice Vegetale preia numai specii autohtone, ceea ce este cu totul fals.

Într-o Bancă de Resurse Genetice Vegetale se colectează, se studiază, se depozitează și se conservă surse genetice de diverse origini. Cu prioritate activitatea de colectare, studiere și conservare a surselor genetice vegetale din spațiul național, și în acest sens sunt orientate toate eforturile Băncii de Resurse Vegetale de la Suceava. (Sunt conservate până acum la Banca de Resurse Genetice Vegetale „Dr. Mihai Cristea” un număr impresionant de soiuri, varietăți, specii de plante, operațiune care continuă o activitate performantă și este susținută în totalitate de către Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești”).

Avem încredere deplină în profesionalismul și capacitatea managerială a conducerii Băncii de Resurse Genetice Vegetale „Dr. Mihai Cristea” că obiectul de activitate al acesteia va fi îndeplinit cu succes.

Mai trebuie să precizez câteva elemente. Multe dintre soiurile, varietățile, populațiile de plante despre care se spune că s-au pierdut, sunt cultivate așa cum au fost cultivate de țărani noștri și sunt cultivate în continuare de aceștia: **Ceapa Aurie de Buzău** și nu numai, dar mai ales **Varza de Buzău** este cultivată în condiții bune și în R. Moldova (zona Bălți). De fapt, trebuie știut că principalii păstrători ai unei mari părți din patrimoniul genetic vegetal național (speciile vegetale – plante de câmp, cereale, leguminoase pentru boabe, chiar plante textile, plante medicinale, aromatice (condimentare), specii floricole, soiuri și varietăți de pomi fructiferi, soiuri și populații de viță-de-vie) **au fost țărani, chiar acei mici gospodari** (așa-zise mici gospodării de subzistență și semisubzistență).

De acolo trebuie preluate populațiile și soiurile vechi de plante, care au și o anumită stabilitate genetică datorită selecției făcute de către cultivatorul țăran, de către specialiști și duse în băncile de gene.

Dacă sunt forme (soiuri, varietăți, populații) care s-au pierdut, atunci VINA APARTINE ÎN TOTALITATE CELOR CARE AU LUCRAT ÎN STAȚIUNEA DE PROFIL ȘI AL ORGANELOR AGRICOLE JUDEȚENE, DAR ȘI A MADR, care nu au finanțat aproape niciodată colectarea și gestionarea colecțiilor de germoplasmă constituite de multe ori în colecții de material inițial folosit în ameliorarea diverselor caractere și însușiri la soiurile și hibridii de plante.

Aș vrea să fac precizarea că nu este importantă construcția unei A DOUA BĂNCI DE GENE PENTRU PLANTE CULTIVATE (vegetale, legumicultură), pe care o avem deja, ci este nevoie de a organiza sistemul de colectare și conservare a surselor genetice la nivel național, problema constituindu-se într-o prioritate națională de prim rang, pentru care trebuie alocate sursele financiare necesare.

În Banca de Resurse Genetice Vegetale „Dr. Mihai Cristea” sunt depozitate la această dată aproape 20.000 de specii, varietăți, soiuri etc. și mai este loc pentru încă cca. 20.000 de forme. La Banca de Resurse Genetice Vegetale „Dr. Mihai Cristea” sunt conservate numeroase forme de legume, inclusiv tomate.

Dacă în domeniul vegetal (culturi de câmp cu toate speciile, legume, plante furajere, plante medicinale și aromatice etc.) lucrurile nu stau rău, avem extrem de multe probleme în domeniul pomicol, unde deținem un patrimoniu extraordinar, format din forme și soiuri locale cu însușiri deosebit de valoroase și pentru care nu s-a făcut nimic sistematizat, organizat, până acum.

În acest domeniu este absolut necesar un program de colectare care să fie organizat și finanțat corespunzător.

Din punct de vedere viticol, nevoia de refacere și gestionare a acestui patrimoniu din spațiul românesc este o problemă care se constituie într-o mare necesitate, dar acest lucru nu este luat în seamă, deși ASAS a făcut mereu demersuri în acest sens.

Este vorba de un patrimoniu excepțional pe care România l-a neglijat și-l neglijează încă.

Colectarea și conservarea resurselor genetice animale, dintre care unele specii sau forme se află într-un mare pericol de dispariție este un alt deziderat național. Se impune organizarea sistemului de colectare și conservare a patrimoniului faunistic național. Trebuie stabilită forma sub care se va face acest lucru.

Este nevoie de dezvoltarea unor forme de culegere și conservare a tuturor surselor genetice, care au o valoare deosebit de mare și sunt extrem de importante pentru economia românească. Domeniul identificării, evaluării, colectării, depozitării și conservării materialului genetic național ar trebui să se găsească într-un proiect de anvergură, care să fie finanțat atât din fonduri europene, cât și din bugetul național. Patrimoniul genetic de care am vorbit nu este numai UN BUN NAȚIONAL, ESTE UNUL UNIVERSAL (inclusiv european)

Se impune ca, în cazul culturilor de câmp, al legumelor și altor grupe de specii de plante cultivate și necultivate, să se dezvolte pe lângă unitățile de cercetare și cele din învățământul superior agronomic, chiar și liceele agricole, care să devină DEPOZITE PENTRU COLECȚIA DE SEMINȚE ÎN CARE FACTORII DE MEDIU SUNT CONTROLAȚI. Colecțiile de material genetic sunt valoroase nu numai în studiile genetice și de ameliorare, ele se constituie și în material didactic de instruire și cultură.

Punctul de vedere elaborat și transmis către opinia publică românească se vrea a fi un demers pentru lămurirea unei probleme deosebit de importante pentru România: GESTIONAREA PATRIMONIULUI GENETIC NAȚIONAL, care reprezintă nu numai o bogăție naturală excepțională, dar are și o valoare greu de precizat datorită importanței lui în lucrările de genetică și ameliorare, care vor fi baza de creare a noilor produse vegetale și animale care vor asigura populația lumii cu produse alimentare și nu numai.

Prof. univ. emerit dr. ing. dr. h. c. Valeriu TABĂRĂ